

کاهش مصرف بذر و کاشت یکنواخت کلزا با به‌سازی ماشین‌های خطی‌کار

موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی*

بیان مسئله

نظر به اهمیت تولید دانه‌های روغنی و مخصوصاً کلزا در کشور، در ۴ سال اخیر تولید کلزا در کشور رشد ۷۰۰ درصدی داشته و به بیش از ۴۲۰ هزارتن در ۲۴۱ هزار هکتار رسیده است و مقرر است این روند همچنان ادامه یابد. هر کیلوگرم بیش مصرفی بذر در هنگام کاشت کلزا حدود ۲ میلیون ریال به منابع ملی ضرر می‌زند. دلیل اصلی مصرف بیش از اندازه بذر، به مکانیزاسیون تهیه بستر و ماشین‌های کاشت برمی‌گردد. با وجود این‌که تراکم مطلوب برای کاشت کلزا حدود ۴ کیلوگرم در هکتار است، اما کشاورزان برای اجتناب از بدسبزی، به طور متوسط ۸ و در بعضی شرایط تا ۲۰ کیلوگرم در هکتار بذر مصرف می‌کنند. این واقعیت به معنی خروج سالانه ۲۰۰ تا ۸۰۰ میلیارد تومان ارز از کشور می‌باشد.

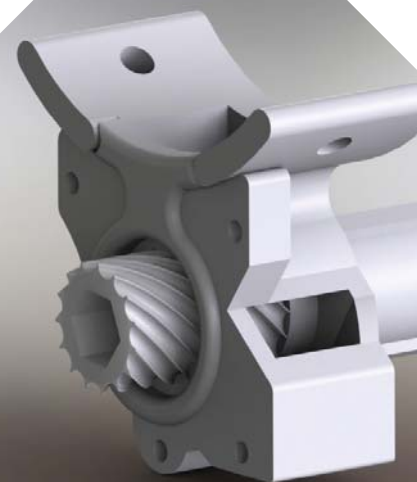
معرفی دستاورد

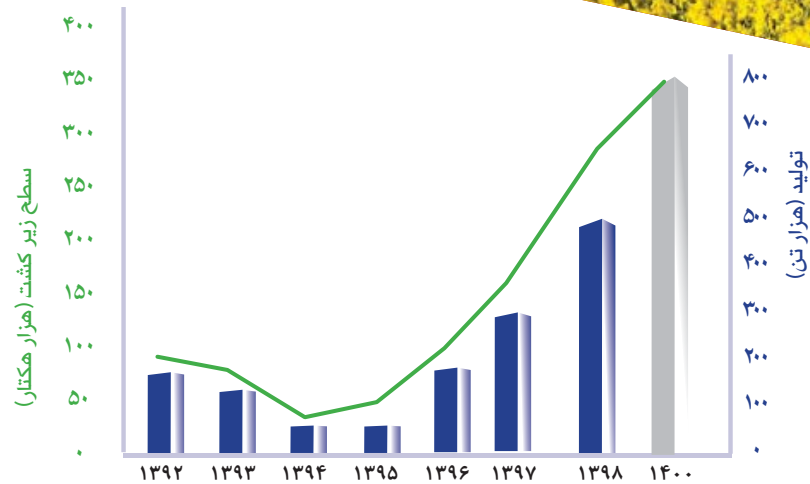
برای رفع معضل بیش‌مصرفی بذر کلزا در کشور، راهکاری فناورانه عرضه شد و به سرعت مورد استفاده سازندگان ماشین‌های کاشت کشور قرار گرفت. با عنایت به این‌که بذر کلزا به دلیل کوچکی و لپه‌دار بودن حساسیت زیادی به نحوه کاشت دارد، ماشین کاشت آن باید دارای قطعات خاصی باشد که در عین حال که ساده و ارزان تمام می‌شوند، بر اساس محاسبات دقیق علمی ساخته شده باشند. این فناوری شامل اصلاح موزع، لوله‌های سقوط، شیار بازکن‌ها و پوشاننده‌های بذر در خطی کارهای مرسوم می‌باشد که منجر به کاهش ۵۰ درصدی مصرف بذر بدون کاهش عملکرد نهایی شده و از متوسط قابل اطمینان ۸ کیلوگرم در هکتار برای کشاورزان به متوسط قابل اطمینان ۴ کیلوگرم در هکتار رسیده است. در عین حال باعث یکنواختی و سطح سبز بسیار مطلوب (از ۲۷ به ۹۲ درصد در مقادیر کمتر از ۴ کیلوگرم) و کاهش صدمه به بذور توسط قطعات مکانیکی ماشین به میزان ۳۷ درصد شد.

۲۶

*افشین ایوانی، امیرحسین شیرانی راد، علیرضا مهاجر، الیاس دهقان و کریم

گرامی

وضعیت سطح زیر کشت و تولید کلزا در کشور طی سال‌های اخیر و پیش‌بینی آینده

فرایند تجاری‌سازی

این فناوری شامل کلیه مدل‌های فیزیکی و نقشه‌های سه بعدی ساخت قطعات از سال ۱۳۹۷ در اختیار سازندگان ماشین‌های کشاورزی قرار گرفته و توسط خود آنها به تولید انبوه رسیده است. سایر متقاضیان نیز می‌توانند با مراجعه به موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی نقشه‌های مدل‌سازی را دریافت نمایند.

پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

در مقیاس ملی؛ صرفه جویی ۲۰۰۰ تا ۸۰۰۰ میلیارد ریالی یارانه تامین بذر کلزا

در مقیاس کشاورزان؛ کاهش ۲ تا ۸ میلیون ریال در هزینه بذری کاشت کلزا به ازای یک هکتار

از منظر مکانیزاسیون؛ یکنواختی کاشت باعث رسیدگی همزمان بوته‌ها و در نتیجه کاهش تلفات کمباینی می‌شود.

افزایش یکنواختی کاشت و سطح سبز مطلوب؛ از ۲۷ به ۹۲ درصد

کاهش صدمه به بذور توسط قطعات مکانیکی ماشین؛ ۳۷ درصد